

Parshat Mikeets – 5786 - (nr. 243)

1e Aliya: Het jaar is 2229 en Josef zit al 12 jaar in de gevangenis. Farao heeft twee soortgelijke dromen en eist hun interpretatie. De wijnbeheerder herinnert zich Josef en zijn gave voor droominterpretatie, en Josef wordt met spoed naar Farao gebracht.

2e Aliya: Josef interpreteert de droom van Farao en stelt hem voor hoe hij de zeven jaren van overvloed en de zeven jaren van hongersnood het beste kan beheren. (De omvang van Josef's genialiteit zal pas onthuld worden in de Parsha van volgende week) .

3e Aliya: Josef wordt benoemd tot onderkoning over Egypte en voert het plan uit dat hij aan Farao had geschetst. Hij trouwt met de dochter van Potifar (in feite,de dochter van Dina) en krijgt twee zonen, Menasje en Efraïm.

4e Aliya: De zeven jaren van hongersnood beginnen, en het enige beschikbare voedsel is in Mitsrajim (Egypte). Josef, niet herkend door zijn broers, herkent ze als ze eten komen kopen. Hij beschuldigt hen van verraad en zet hen drie dagen gevangen.

5e Aliya: Josef eist dat Benjamin naar Egypte wordt gebracht en houdt Shimon als gijzelaar. De broers vertellen hun avontuur aan Jakov, die weigert Benjamin te sturen. De toenemende hongersnood dwingt Jakov om toe te geven aan Jehuda's garantie dat Benjamin veilig zal zijn, en de broers keren terug naar Egypte.

6e Aliya: De broers worden herenigd met Shimon en uitgenodigd om aan de tafel met Josef te eten. Alles lijkt vergeven en Josef ziet Benjamin voor het eerst in 22 jaar.

7e Aliya: Josef smeedt zijn laatste complot tegen zijn broers. Zijn beroemde kelk wordt in de zadeltas van de Benjamin geplant, waardoor de broers gedwongen worden terug te keren naar Mitsrajim en een confrontatie met Josef te beginnen. Het jaar is 2238.

Samenvatting van de haftara (Zecharia 2:14) **רִי וְשִׁמְחִי בֵּת-צִיּוֹן**

De Haftara van deze week registreert de profetieën van Zecharia aan Joshua de Kohen Gadol .

In 3390 leidde Zerubavel samen met Joshua 40.00 Joden terug naar Israël. Ze begonnen met de bouw van de 2e BeT Hamikdash , maar werden gestopt toen Cyrus zijn toestemming introk. In deze profetie liet Zecharia Joshua zien dat hij het waard zou kunnen zijn om vergeving te bewerkstelligen voor de Bné Jisrael, ondanks zijn eigen tekortkomingen. Hij kreeg een visioen te zien van de Menora (het voor de hand liggende verband met onze Parsha) die de uiteindelijke zuiverheid van de Joden vertegenwoordigde, en hun aanvaarding door de andere naties.

Het minder voor de hand liggende verband met onze Parsha kan het concept van Teshuva zijn en de relatie ervan met de vervulling van onze missie. Net zoals de generatie van de Exodus worstelde met wie ze waren, in tegenstelling tot wie ze hadden moeten zijn, zo worstelden Zerubavel en Joshua ook bij de opbouw van het tweede BeT Hamikdash en het tweede Joodse Gemenebest met de realiteit van wie ze waren, in contrast met hun onderneming om de ziel van hun volk weer tot leven te wekken.

Een verhaal over twee farao's

Heb je ooit gehoord van een gespleten persoonlijkheid ? Nou, als er ooit zoiets bestond, dan is de farao, of in ieder geval de heersende cultuur van het land Mitsrayim, oftewel het oude Egypte, wel het toonbeeld van een Jekyll-Hyde-persoonlijkheid : afwisselend een hoffelijke gastheer (die bereid is al zijn macht af te staan aan de grillige machinaties van een "misdadiger") en een koudhartige despoot (die jaren later de rationele argumenten van twee dynamische leiders negeert).

Denk er eens over na . In het gedeelte van deze week droomt de farao twee keer . De personages in de dromen verschillen, hoewel het thema steeds hetzelfde is : magere dieren, uitgemergelde stengels die sappige en weelderige planten verslinden .

Verontrust roept farao zijn adviseurs bijeen, maar hun interpretaties van de terugkerende nachtmerrie zijn op zijn zachtst gezegd zwak .

Plotseling komt een wijschenker, die twee jaar eerder nog op sterven lag in de gevangenis, met een absurd idee over een Hebreeuwse slavenjongen die vastzat voor een poging tot aanranding op de vrouw van een vooraanstaand edelman. De slaaf had in de gevangenis dromen uitgelegd en zijn interpretaties bleken accuraat .

De farao moet wanhopig zijn geweest . Waarom zou hij in vredesnaam het advies van een voormalige gevangene opvolgen en om deze huidige gevangene vrij te laten ?

Wat er na Josef's antwoord gebeurt, is nog verbazingwekkender . Farao maakt in een bliksemsnelle beslissing de jonge slaaf-gevangene-Hebreeër tot tweede in rang , en merkt op dat Josef "de leiding over mijn paleis zal hebben en door uw bevel zal heel mijn volk onderhouden worden ; alleen de troon zal nog boven u staan." (Beréshiet 41:40)

Jaren later jaagt de farao Mozes en Aäron, edellieden, briljante geleerden en leiders van een rechtmatige natie, zijn paleis uit en weigert hij een rationeel gesprek met hen te voeren ! Of het nu de farao uit de tijd van Josef was of letterlijk een nieuwe farao, hoe kon de cultuur een koning voortbrengen die bereid was het paleis aan een voormalige slaaf af te staan, maar niet eens een klein beetje kon toegeven aan twee edele prinsen ?

Dit kreeg ik jaren geleden via een e-mail :

Twee (ik heb hun etniciteit weggelaten) vrouwen zaten samen in het park.

De first lady vraagt : "Nou, hoe gaat het met de kinderen?" De tweede antwoordt: "Mijn dochter is geweldig. Ze is getrouwd met de meest fantastische man . Ze hoeft nooit te koken, hij neemt haar altijd mee uit eten. Ze hoeft nooit schoon te maken, hij heeft een huishoudster voor haar. Ze hoeft nooit te werken, hij heeft zo'n goede baan . Ze hoeft zich nooit zorgen te maken over de kinderen, hij heeft een nanny voor haar."

De eerste vrouw vraagt verder: "En hoe gaat het met uw zoon de laatste tijd ?" De tweede trekt een grimas. "Verschrikkelijk. Hij is getrouwd met zo'n heks van een vrouw . Ze laat hem haar elke avond mee uit eten nemen en ze kookt nooit een gerecht . Ze heeft hem

gedwongen een huishoudster voor haar te nemen, hemel zij dank dat ze niet eens een tapijt mag stofzuigen ! Hij moet zich kapot werken omdat zij geen baan wil en ze zorgt nooit voor de kinderen, omdat ze hem heeft gedwongen een nanny voor haar te nemen!"

Rav Dovid Povarski, wijlen hoofd van de jesjiva van Ponevez, legt uit dat Farao niet anders is dan velen van ons. Wanneer je verlossing wordt beloofd of een kans om een dreigende ondergang te overwinnen en de top te bereiken, wijkt je egoïsme voor degene die je leven comfortabeler maakt. Je zult hem prijzen en verheerlijken. Maar wanneer geluk en comfort een prijs hebben en je te horen krijgt dat je iets moet opgeven of harder moet werken om je levensstijl of verlangens te behouden, dan wordt dat advies bespot en veracht .

De farao was verheugd dat iemand anders de redding van zijn koninkrijk zou plannen en zijn rijkdom zou vergroten. Hij eerde Josef dan ook vorstelijk. Toen Mozes en Ahron hem echter adviseerden hoe hij zijn troon kon redden, door de Joden vrij te laten en zijn eigen volk wellicht harder te laten werken , bespote hij de Joodse leiders en joeg hen uit zijn paleis.

Wanneer een advies gemakkelijk eer, roem en fortuin oplevert , prijzen we allemaal degene die het opvolgt. Maar wanneer hard werken en opoffering de prijs is die betaald moet worden, kunnen we het niet verdragen om het aan te horen. (R. Mordechai Kamenetski)

Joodse dromen

Het gebruik van het woord mikeets in de Tora = aan het einde – in plaats van het woord acharé , dat later of daarna zou kunnen volgen – heeft onder onze wijzen veel discussie opgeroepen. De rabbijnen lijken aan te geven dat het woord mikeets of kets niet alleen een chronologische verandering in tijdsbestek aanduidt, maar eerder een complete verandering van de situatie uit het verleden naar een totaal andere situatie, zelfs een ander tijdperk. De dromen van farao duiden er niet alleen op dat er twee jaar zijn verstreken sinds Josef gevangen werd gezet, maar ook dat er een compleet nieuwe situatie op handen is die vanzelfsprekend van invloed zal zijn op het leven van farao en Josef. Een van de belangrijkste kenmerken van Josef's persoonlijkheid, zoals we die zien in het verhaal van de Tora, is zijn aanpassingsvermogen aan veranderende omstandigheden, terwijl hij zijn innerlijke zelfvertrouwen en rotsvaste geloof behoudt . Zelfs wanneer hij in de put zit, omringd door slangen en schorpioenen, en zijn eigen broers smeekt om zijn leven, is hij nog steeds Josef, de zelfverzekerde en optimistische dromer. Verkocht als slaaf in Egypte, brengen zijn talenten en gedrevenheid hem naar een belangrijke positie in het huis van Potifar. Hij verliest nooit zijn geloof in zichzelf en in de verwezenlijking van zijn dromen. Het is de droom dat zijn vader en broers uiteindelijk zijn grootsheid en heiligheid zullen erkennen, die hem behoedt voor de valkuil van Potifar's vrouw. Zelfs in de gevangenis is hij een expert in dromen, niet alleen zijn eigen dromen, maar ook die van anderen. Zijn aanpassingsvermogen aan het lot, zowel in goede als in slechte tijden, en zijn vermogen om zijn hele leven lang Josef de rechtvaardige te blijven, onderscheidt hem in de geschiedenis van de Joden en bezorgt hem eeuwige lof en erkenning.

In Josef zien we het verhaal van het Joodse volk in het algemeen. In een wereld met miljarden mensen van andere geloofsovertuigingen, onderdrukkers en moordenaars, ontberingen, eindeloze uitdagingen en veranderende omstandigheden, de opkomst en ondergang van rijken en supermachten, is het Joodse volk standvastig gebleven in zijn zelfvertrouwen en de uiteindelijke verwezenlijking van zijn dromen. De buitenwereld verwarde deze Joodse kracht van aanpassingsvermogen en heilige koppigheid vaak met arrogantie . Het is vaak verontrustend dat de enige vertolkers van dromen voor een wereld die gevangen zit in terreur, materialisme en zinloosheid, de Joden zijn en de Joodse waarden die andere geloofsovertuigingen hebben voortgebracht en de menselijke beschaving vooruit hebben geholpen. De staat Israël en de heropleving van de Tora binnen een belangrijk deel van de Joodse wereld, ondanks overweldigende haat, discriminatie en assimilatie, weerspiegelt het vermogen van Josef om Josef te blijven , ongeacht de veranderingen in iemands leven en samenleving . Onze generatie is ook geboren in een tijd van mukeets – het einde van een tijdperk en het begin van een compleet nieuwe wereld van politiek, technologie en massamedia . De oude wereld van nostalgie is verdwenen en zal nooit meer terugkeren . Hoe we ons zullen aanpassen aan de nieuwe realiteit van ons bestaan en tegelijkertijd trouw zullen blijven aan ons erfgoed en de verwezenlijking van onze eeuwenoude dromen, is de grootste uitdaging van onze tijd. De hele Joodse geschiedenis leert ons dat, alle statistieken en pessimistische experts ten spijt, we ook in staat zullen zijn om de uitdaging van Joods voortbestaan en groei aan te gaan en de Joodse droom te verwezenlijken, hier in Israël en in de hele menselijke samenleving. (R. Berel Wein)

De pijn delen

"En aan Josef werden twee kinderen geboren vóór het begin van de hongersnood..."

(41:50) Omdat de Tora benadrukt dat Josef's twee kinderen vóór het begin van de hongersnood werden geboren, leidt de Talmoed hieruit af , dat men zich tijdens een hongersnood van echtelijke gemeenschap moet onthouden. ¹De Baalé Hatosfot werpen de volgende vraag op : In een ander gedeelte van de Talmoed wordt ons geleerd dat Levi's dochter, Jocheved, werd geboren toen Levi Egypte binnenging, wat gebeurde aan het einde van het tweede jaar van de hongersnood. ² Hieruit kan worden afgeleid dat Levi tijdens de hongersnood echtelijke gemeenschap had. Waarom was dit toegestaan ?

Het antwoord van de Baalé Hatosfot is dat onthouding tijdens een hongersnood geen halachische verplichting is, maar eerder een suggestie voor iemand die zich met extra vroomheid wil gedragen. ³ De Ohr HaChaim vindt het problematisch te accepteren dat, terwijl Josef bereid was zich met deze extra mate van vroomheid te gedragen, Levi, die door Mozes werd beschreven als de personificatie van 'chassidoet' – vroomheid – dat niet was. ⁴

De Mizrachi geeft zijn eigen antwoord op de vraag van de Ba'alé Hatosfot . Hij suggereert dat iemand die de mitsva van voortplanting nog niet vervuld heeft, zich niet hoeft te onthouden. Daarom was Levi, die geen dochter had, niet gebonden aan deze beperking.⁵ Dit antwoord behoeft verdere uitleg, want Josef zelf had alleen zonen, en de geaccepteerde halachische opvatting is dat de mitsva van voortplanting pas is vervuld

wanneer iemand ten minste één zoon en één dochter heeft. Volgens de Mizrachi zouden we moeten aannemen dat Josef de niet-geaccepteerde opvatting volgde dat het hebben van twee zonen de verplichting vervult . Bovendien lijkt de Talmoedische exegese zelf de Mizrachi tegen te spreken . De Talmoed leidt hieruit af dat, aangezien de Tora benadrukt dat Josef's zonen vóór de hongersnood werden geboren, de boodschap is dat zijn kinderen alleen toen geboren konden worden . Als Josef had gewacht tot de hongersnood begon, zou hij beperkt zijn geweest, ook al had hij zijn voortplantingsplicht niet vervuld .

Om deze raadselachtige kwestie op te lossen, moeten we eerst begrijpen waarom het nodig is om van echtelijke betrekkingen af te zien in tijden van nood in de wereld. De reden lijkt als volgt te zijn: wanneer we mensen in nood zien, moeten we met hen meevoelen. Onthouding is de manier waarop we empathie tonen; we geven ons niet over aan genot terwijl anderen in nood verkeren. De logica dicteert dat dit gedrag alleen vereist is van iemand die zelf niet onderhevig is aan de nood van zijn medemens ; vandaar de noodzaak tot empathie . Voor iemand die echter wel onderhevig is aan dezelfde nood als zijn medemens, is onthouding niet nodig. Voor deze persoon zou onthouding een extra daad van vroomheid zijn, tenzij hij zijn mitsva van voortplanting nog niet heeft vervuld.

Josef voelde de druk van de hongersnood niet, want hij had de nodige voorzorgsmaatregelen genomen om elk ongemak dat zich tijdens de jaren van hongersnood zou kunnen voordoen, te verlichten. Daarom was Josef verplicht om medeleven te hebben met het lot van zijn broers. Levi en de rest van zijn broers hadden deze voorzorgsmaatregelen niet genomen, omdat ze niet wisten dat er een hongersnood zou komen. ⁶ Bijgevolg leden ze mee met alle anderen. ⁷ Levi, die al aan het lijden was onderworpen, was niet verplicht zich te onthouden, want medeleven wordt niet vereist van hen die de ellende van de situatie al voelen. Zich in deze omstandigheden onthouden zou een extra daad van vroomheid zijn. Levi mocht zich echter niet zo gedragen, omdat hij zijn voortplantingsplicht nog niet had vervuld.

1. Taanis 11a 2. Sotah 12a 3. Taanis ibid 4. 41:50 5. Mizrachi 41:50 6. 41:49 7. Zie Rashi 41:1 Volgens zijn tweede uitleg had Jakov geen voedsel toen hij zijn zonen voor het eerst naar Egypte stuurde, terwijl hij volgens de eerste uitleg juist toen wel voedsel had.

Chanoeka-boodschap

Rav Kahana zei: Rav Nachman *bar* Minyumi legde uit in de naam van Rebi Tanchum : Waarom staat er: *'En de put was leeg en er was geen water'* (*Beréshiet* 37:24)? Als de put leeg was, weet ik dan niet dat er geen water in zat ?... [Om te leren dat] er geen water was, maar wel slangen en schorpioenen. (*Shabbos* 22a) .

De Talmoed zegt elders dat "er geen water is, behalve de Tora". Als we dit invullen in het bovenstaande vers, zou het luiden: de put was leeg en er was geen Tora . Maar wat zou dat betekenen ? Het zou kunnen betekenen dat wanneer iemand een emotionele crisis doormaakt, hij of zij de verbinding met de Tora verliest . Ze kunnen niet helder denken .

Ze kunnen zich niet concentreren. Ze raken in paniek en plotseling lijkt de Tora die ze hebben geleerd zo ver weg. Je ziet dit vaak gebeuren in het leven .

Alsof dat nog niet erg genoeg was, leidt het gebrek aan Tora tot een spiritueel vacuüm dat door *ta'ava* en *avoda zara* wordt opgevuld. Het betekent niet dat iemand midden in een crisis ineens zin krijgt in een ijsje, of dat hij overweegt zich bij een of andere sekte aan te sluiten. Het kan iets begrijpelijker betekenen, zoals verlangen naar de geborgenheid van een vredig thuis, of je afvragen waar G-d is wanneer je Hem nodig hebt.

Misschien was dat wel het plan van de broers. De Tora beschermt een persoon. Zelfs Elisha *ben Avuya* , Acher, die de ultieme ketter werd, werd beschermd door zijn Tora-kennis (*Chagigah* 15a). Josef, die geen ketter was, kon zeker ook door zijn Tora beschermd worden, waardoor het voor de broers moeilijk zou zijn om hun plan uit te voeren.

Door Josef emotioneel in paniek te brengen, zoals we aan het einde van de *parasja* van deze week lezen , verbraken de broers zijn band met de Tora en maakten hem geestelijk kwetsbaar. En toen ze hem verkochten, raakte hij waarschijnlijk ook depressief. Zoals de *Arizal* zegt, is psychische depressie een gevolg van de *Klipot* , die realiteit van onreinheid in de wereld, die tot doel heeft een mens zijn leven te laten verkwisten.

Maar "*de mens heeft vele gedachten, maar G-d's plan overwint.*" Als het om *tsadikim* gaat , is zelfs het kwaad dat hen overkomt uiteindelijk goed voor hen . De daders denken misschien dat ze gewonnen hebben, maar ze hebben slechts G-d's plan uitgevoerd , dat zich uiteindelijk tegen hen zal keren, zoals gebeurde met de broers van Josef.

Bedenk immers waar Josef naartoe ging. Er was geen grotere *kroeg* ter wereld dan *Egypte*. *Egypte*, door zijn aard en levensstijl, vernauwde het licht van de Tora en vulde de leegte met niets dan hedonistische verlangens en een overvloed aan afgoderij. Kortom, absoluut geen goede plek voor een brave Joodse jongen. Hoe kon van Josef verwacht worden dat hij dat zou overleven ?

Zelfs Jakov zal zich hetzelfde afvragen in *Parasjat Vajigasj* . Maar Josef overleefde niet alleen *Egypte* , hij *bloede* er zelfs op . Misschien bereidde het feit, dat hij in de put werd geworpen en in een emotionele beroering terechtkwam , hem voor op wat komen zou. Tegenspoed stapelt zich op . We vrezen het en kunnen niet wachten tot het voorbij is. Maar als we het meemaken, is er iets wat we ervan zouden moeten leren.(R.Pinhas Winston)

Shabat Shalom en Chanoeka Sameach

Voor suggesties en commentaar : mobi166@hotmail.com

Gelieve dit blaadje (deze link) ook door te sturen aan vrienden en kennissen.

(en je bronnen zullen zich naar het buitenland verspreiden) (משלי ה:טז) ויפוצו מעינותיך חוצה

לע"נ ר' יששכר דב בן ר' מנחם מנס ולע"נ מרת פרומה בת ר' צבי אריה